

Financiële begroting 2024

Inhoud

1.	Overzicht van baten en lasten	2
	Overzicht incidentele baten en lasten	6
	Overzicht structurele toevoegingen/onttrekkingen reserves.....	7
2.	Financiële positie	7
2.1	Begrotingsbeleid	7
2.2	Arbeidskosten	10
2.3	Investeringen	10
2.4	Reserves en voorzieningen	11
2.5	Geprognosticeerde balans.....	12
3.	Meerjaren investeringsprogramma 2024-2027	14
4.	Meerjarenbegroting	18

1. Overzicht van baten en lasten

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	Totaal			Incidenteel			Structureel		
	2024	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	9.141.728	2.380.303	-6.761.425	0	0	0	9.141.728	2.380.303	-6.761.425
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	12.612.884	239.007	-12.373.877	0	0	0	12.612.884	239.007	-12.373.877
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	1.521.011	203.737	-1.317.274	0	0	0	1.521.011	203.737	-1.317.274
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	6.824.378	5.123.310	-1.701.068		1.350.000	1.350.000	6.824.378	3.773.310	-3.051.068
PROGRAMMA 004 Milieu	4.738.438	4.552.908	-185.530	0	0	0	4.738.438	4.552.908	-185.530
PROGRAMMA 005 Veiligheid	2.136.140	192.000	-1.944.140	0	0	0	2.136.140	192.000	-1.944.140
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	4.356.381	227.000	-4.129.381	0	0	0	4.356.381	227.000	-4.129.381
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	2.427.457	155.886	-2.271.571	0	0	0	2.427.457	155.886	-2.271.571
PROGRAMMA 008 Economische structuur	955.000	488.723	-466.277	0	0	0	955.000	488.723	-466.277
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	1.927.284	251.000	-1.676.284	0	0	0	1.927.284	251.000	-1.676.284
<i>Totaal programma's</i>	<i>46.640.701</i>	<i>13.813.874</i>	<i>-32.826.827</i>	<i>0</i>	<i>1.350.000</i>	<i>1.350.000</i>	<i>46.640.701</i>	<i>12.463.874</i>	<i>-34.176.827</i>
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	1.311.406	41.243.902	39.932.496	0	0	0	1.311.406	41.243.902	39.932.496
PROGRAMMA 011 Overhead	7.249.882	809.660	-6.440.222	-36	0	36	7.249.918	809.660	-6.440.258
Heffing VPB	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedrag onvoorzien	10.000	0	-10.000	0	0	0	10.000	0	-10.000
Saldo van baten en lasten	55.211.989	55.867.436	655.447	-36	1.350.000	1.350.036	55.212.025	54.517.436	-694.589
Toevoeging en onttrekking reserves per programma									
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	0	52.500	52.500	0	52.500	52.500	0	0	0
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	605.000	365.800	-239.200	0	0	0	605.000	365.800	-239.200
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	30.310	0	-30.310	30.310	0	-30.310	0	0	0
PROGRAMMA 004 Milieu	250.000	250.000	0	250.000	250.000	0	0	0	0
PROGRAMMA 005 Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	351.000	203.686	-147.314	0	0	0	351.000	203.686	-147.314
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 008 Economische structuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	1.350.000	1.179.330	-170.670	1.350.000	0	-1.350.000	0	1.179.330	1.179.330
PROGRAMMA 011 Overhead	36	0	-36	36	0	-36	0	0	0
<i>Subtotaal mutaties reserves</i>	<i>2.586.346</i>	<i>2.051.316</i>	<i>-535.030</i>	<i>1.630.346</i>	<i>302.500</i>	<i>-1.327.846</i>	<i>956.000</i>	<i>1.748.816</i>	<i>792.816</i>
Totaal geraamd resultaat primitieve begroting 2024	57.798.335	57.918.752	120.417	1.630.310	1.652.500	22.190	56.168.025	56.266.252	98.227
Waarvan incidentele baten en lasten	1.630.310	1.652.500	22.190						
Structureel begrotingssaldo	56.168.025	56.266.252	98.227						

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	Totaal			Incidenteel			Structureel		
	2025	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	8.776.728	2.380.303	-6.396.425	0	0	0	8.776.728	2.380.303	-6.396.425
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	12.545.496	239.007	-12.306.489	0	0	0	12.545.496	239.007	-12.306.489
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	1.521.008	205.680	-1.315.328	0	0	0	1.521.008	205.680	-1.315.328
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	8.076.378	4.793.310	-3.283.068	0	0	0	8.076.378	4.793.310	-3.283.068
PROGRAMMA 004 Milieu	4.766.899	4.556.369	-210.530	0	0	0	4.766.899	4.556.369	-210.530
PROGRAMMA 005 Veiligheid	2.129.440	192.000	-1.937.440	0	0	0	2.129.440	192.000	-1.937.440
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	4.405.381	157.000	-4.248.381	0	0	0	4.405.381	157.000	-4.248.381
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	2.424.613	155.886	-2.268.727	0	0	0	2.424.613	155.886	-2.268.727
PROGRAMMA 008 Economische structuur	955.000	488.723	-466.277	0	0	0	955.000	488.723	-466.277
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	1.952.343	311.000	-1.641.343	0	0	0	1.952.343	311.000	-1.641.343
<i>Totaal programma's</i>	<i>47.553.286</i>	<i>13.479.278</i>	<i>-34.074.008</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>47.553.286</i>	<i>13.479.278</i>	<i>-34.074.008</i>
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	1.335.927	41.032.189	39.696.262	0	0	0	1.335.927	41.032.189	39.696.262
PROGRAMMA 011 Overhead	7.148.084	459.660	-6.688.424	-17.693	0	17.693	7.165.777	459.660	-6.706.117
Heffing VPB	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedrag onvoorzien	10.000	0	-10.000	0	0	0	10.000	0	-10.000
Saldo van baten en lasten	56.047.297	54.971.127	-1.076.170	-17.693	0	17.693	56.064.990	54.971.127	-1.093.863
Toevoeging en onttrekking reserves per programma									
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	630.000	365.800	-264.200	0	0	0	630.000	365.800	-264.200
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	30.310	0	-30.310	30.310	0	-30.310	0	0	0
PROGRAMMA 004 Milieu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 005 Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	386.000	203.686	-182.314	0	0	0	386.000	203.686	-182.314
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 008 Economische structuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	0	1.179.330	1.179.330	0	0	0	0	1.179.330	1.179.330
PROGRAMMA 011 Overhead	17.693	0	-17.693	17.693	0	-17.693	0	0	0
<i>Subtotaal mutaties reserves</i>	<i>1.064.003</i>	<i>1.748.816</i>	<i>684.813</i>	<i>48.003</i>	<i>0</i>	<i>-48.003</i>	<i>1.016.000</i>	<i>1.748.816</i>	<i>732.816</i>
Totaal geraamd resultaat primitieve begroting 2025	57.111.300	56.719.943	-391.357	30.310	0	-30.310	57.080.990	56.719.943	-361.047
Waarvan incidentele baten en lasten	30.310	0	-30.310						
Structureel begrotingssaldo	57.080.990	56.719.943	-361.047						

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	Totaal			Incidenteel			Structureel		
	2026	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	8.778.728	2.397.903	-6.380.825	0	0	0	8.778.728	2.397.903	-6.380.825
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	12.545.496	414.768	-12.130.728	0	0	0	12.545.496	414.768	-12.130.728
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	1.521.008	209.697	-1.311.311	0	0	0	1.521.008	209.697	-1.311.311
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	8.184.378	4.793.310	-3.391.068	0	0	0	8.184.378	4.793.310	-3.391.068
PROGRAMMA 004 Milieu	4.648.426	4.437.896	-210.530	0	0	0	4.648.426	4.437.896	-210.530
PROGRAMMA 005 Veiligheid	2.129.440	192.000	-1.937.440	0	0	0	2.129.440	192.000	-1.937.440
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	4.396.381	157.000	-4.239.381	0	0	0	4.396.381	157.000	-4.239.381
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	2.427.157	155.886	-2.271.271	0	0	0	2.427.157	155.886	-2.271.271
PROGRAMMA 008 Economische structuur	955.000	488.723	-466.277	0	0	0	955.000	488.723	-466.277
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	1.971.970	271.000	-1.700.970	0	0	0	1.971.970	271.000	-1.700.970
<i>Totaal programma's</i>	<i>47.557.984</i>	<i>13.518.183</i>	<i>-34.039.801</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>47.557.984</i>	<i>13.518.183</i>	<i>-34.039.801</i>
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	1.608.555	37.717.962	36.109.407	0	0	0	1.608.555	37.717.962	36.109.407
PROGRAMMA 011 Overhead	7.046.116	459.660	-6.586.456	-29.949	0	29.949	7.076.065	459.660	-6.616.405
Heffing VPB	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedrag onvoorzien	10.000	0	-10.000	0	0	0	10.000	0	-10.000
Saldo van baten en lasten	56.222.655	51.695.805	-4.526.850	-29.949	0	29.949	56.252.604	51.695.805	-4.556.799
Toevoeging en onttrekking reserves per programma									
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	655.000	365.800	-289.200	0	0	0	655.000	365.800	-289.200
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	30.310	0	-30.310	30.310	0	-30.310	0	0	0
PROGRAMMA 004 Milieu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 005 Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	421.000	203.686	-217.314	0	0	0	421.000	203.686	-217.314
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 008 Economische structuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	0	1.179.330	1.179.330	0	0	0	0	1.179.330	1.179.330
PROGRAMMA 011 Overhead	29.949	0	-29.949	29.949	0	-29.949	0	0	0
<i>Subtotaal mutaties reserves</i>	<i>1.136.259</i>	<i>1.748.816</i>	<i>612.557</i>	<i>60.259</i>	<i>0</i>	<i>-60.259</i>	<i>1.076.000</i>	<i>1.748.816</i>	<i>672.816</i>
Totaal geraamd resultaat primitieve begroting 2026	57.358.914	53.444.621	-3.914.293	30.310	0	-30.310	57.328.604	53.444.621	-3.883.983
Waarvan incidentele baten en lasten	30.310	0	-30.310						
Structureel begrotingssaldo	57.328.604	53.444.621	-3.883.983						

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	Totaal			Incidenteel			Structureel		
	2027	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	8.780.728	2.397.903	-6.382.825	0	0	0	8.780.728	2.397.903	-6.382.825
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	12.545.496	408.266	-12.137.230	0	0	0	12.545.496	408.266	-12.137.230
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	1.521.008	211.739	-1.309.269	0	0	0	1.521.008	211.739	-1.309.269
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	8.184.378	4.793.310	-3.391.068	0	0	0	8.184.378	4.793.310	-3.391.068
PROGRAMMA 004 Milieu	4.648.426	4.437.896	-210.530	0	0	0	4.648.426	4.437.896	-210.530
PROGRAMMA 005 Veiligheid	2.129.440	192.000	-1.937.440	0	0	0	2.129.440	192.000	-1.937.440
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	4.396.381	157.000	-4.239.381	0	0	0	4.396.381	157.000	-4.239.381
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	2.424.613	155.886	-2.268.727	0	0	0	2.424.613	155.886	-2.268.727
PROGRAMMA 008 Economische structuur	955.000	488.723	-466.277	0	0	0	955.000	488.723	-466.277
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	1.929.127	261.000	-1.668.127	0	0	0	1.929.127	261.000	-1.668.127
Totaal programma's	47.514.597	13.503.723	-34.010.874	0	0	0	47.514.597	13.503.723	-34.010.874
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	1.705.152	37.291.588	35.586.436	0	0	0	1.705.152	37.291.588	35.586.436
PROGRAMMA 011 Overhead	6.960.280	459.660	-6.500.620	-15.097	0	15.097	6.975.377	459.660	-6.515.717
Heffing VPB	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedrag onvoorzien	10.000	0	-10.000	0	0	0	10.000	0	-10.000
Saldo van baten en lasten	56.190.029	51.254.971	-4.935.058	-15.097	0	15.097	56.205.126	51.254.971	-4.950.155
Toevoeging en onttrekking reserves per programma									
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	655.000	365.800	-289.200	0	0	0	655.000	365.800	-289.200
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	30.310	0	-30.310	30.310	0	-30.310	0	0	0
PROGRAMMA 004 Milieu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 005 Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	456.000	203.686	-252.314	0	0	0	456.000	203.686	-252.314
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 008 Economische structuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	0	1.179.330	1.179.330	0	0	0	0	1.179.330	1.179.330
PROGRAMMA 011 Overhead	15.097	0	-15.097	15.097	0	-15.097	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	1.156.407	1.748.816	592.409	45.407	0	-45.407	1.111.000	1.748.816	637.816
Totaal geraamd resultaat primitieve begroting 2027	57.346.436	53.003.787	-4.342.649	30.310	0	-30.310	57.316.126	53.003.787	-4.312.339
Waarvan incidentele baten en lasten	30.310	0	-30.310						
Structureel begrotingssaldo	57.316.126	53.003.787	-4.312.339						

Overzicht incidentele baten en lasten

Vanaf begrotingsjaar 2014 is het wijzigingsbesluit BBV (d.d. 25 juni 2013) van toepassing waarbij onder meer artikel 19.3 lid c is aangepast. Deze aanpassing betekent dat het verplicht is gesteld om per programma de incidentele baten en lasten in beeld te brengen. De belangrijkste posten dienen ten minste te worden gespecificeerd en de overige posten kunnen ook als totaalbedrag worden opgenomen. Hierdoor wordt het inzichtelijker gemaakt om vast te kunnen stellen dat er sprake is van een structureel evenwicht. Conform financiële verordening worden verschillen < €15.000,- niet toegelicht.

Incidentele baten en lasten

Progr.	Omschrijving	Mutatie reserves	Lasten 2024	Baten 2024	Lasten 2025	Baten 2025	Lasten 2026	Baten 2026	Lasten 2027	Baten 2027
1	Beschikking over algemene reserve ten behoeve van pilot dorpsondersteuner	Ja	0	52.500	0	0	0	0	0	0
3	Resultaat bouw grondexploitatie (Mutatie voorraad bouw grondexploitatie)	Nee	0	1.350.000	0	0	0	0	0	0
3	Toevoeging exploitatiesaldo bossen aan bestemmingsreserve bossen	Ja	20.310	0	20.310	0	20.310	0	20.310	0
3	Toevoeging incidentele baat uit anterieure overeenkomsten aan reserve bovenwijkse voorzieningen	Ja	10.000	0	10.000	0	10.000	0	10.000	0
4	Storting in de bestemmingsreserve duurzaamheid	Ja	250.000	0	0	0	0	0	0	0
4	Onttrekking uit de algemene reserve ten behoeve van bestem. res. duurzaamheid	Ja	0	250.000	0	0	0	0	0	0
10	Storting resultaat bouw grondexploitatie in de algemene reserve bouw grondexploitatie	Ja	1.350.000	0	0	0	0	0	0	0
11	Incidentele baten GRSK conform haar begroting	Nee	-36	0	-17.693	0	-29.949	0	-15.097	0
11	Storting van de incidentele baten van de GRSK in de algemene reserve	Ja	36	0	17.693	0	29.949	0	15.097	0
	Totaal		1.630.310	1.652.500	30.310	0	30.310	0	30.310	0
	Saldo lasten minus baten		-22.190		30.310		30.310		30.310	

Programma 1

Onttrekking aan de algemene reserve

Deze beschikking ad € 52.500,- in 2024 is ter dekking van de lasten van de pilot inzake dorpsondersteuner. Dit Kempense brede akkoord heeft als doel de gezondheid van inwoners van de Kempen te bevorderen.

Programma 3

Bouwgrondexploitatie

Conform de POC-methode (percentage of completion) wordt binnen de gesloten exploitatie van de bouwgrondexploitatie winst genomen. Deze winst van de bouwgrondexploitatie wordt geraamd op € 1.350.000,- positief (zie ook de storting in programma 10). Dit resultaat wordt aangemerkt als incidentele baten en wordt gestort in de algemene reserve bouwgrondexploitatie.

Exploitatiesaldo bossen

De exploitatie van de bossen vertoont een positief saldo. Dit saldo wordt gestort in de bestemmingsreserve bossen (egaliseringsreserve).

Anterieure overeenkomsten

Elke jaar wordt er een bijdrage van particulieren geraamd ten behoeve van bovenwijkse voorzieningen. Deze baat wordt vervolgens gestort in de bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen.

Programma 4

Onttrekking algemene reserve ten behoeve van storting bestemmingsreserve duurzaamheidsfonds

Conform raadsbesluit van 25 augustus 2020 wordt voor de jaren 2021 tot en met 2024 € 250.000,- per jaar vanuit de algemene reserve toegevoegd aan de bestemmingsreserve duurzaamheidsfonds ten behoeve van duurzaamheidsprojecten.

Programma 11

Samenwerking Kempengemeenten en Kempenplus

Conform de begroting 2024-2027 van GRSK zijn er incidentele negatieve lasten (nagenoeg geheel veroorzaakt door onderuitputting kapitaallasten GRSK). Deze incidentele negatieve lasten worden gestort in de algemene reserve vrij besteedbaar.

Overzicht structurele toevoegingen/onttrekkingen reserves

Vanaf begrotingsjaar 2014 is het wijzigingsbesluit BBV (d.d. 25 juni 2013) van toepassing waarbij onder meer artikel 19.3 uitgebreid met lid d. Deze uitbreiding betekent dat er een overzicht verplicht is gesteld om de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves in beeld te brengen. Hierdoor wordt het inzichtelijker gemaakt om vast te kunnen stellen dat er sprake is van een structureel evenwicht.

BATEN: STRUCTURELE BESCHIKKINGEN OVER RESERVES (€ 1.748.816,-)

Programma 2

Onttrekking aan de bestemmingsreserve "Decentralisatie onderwijs" (gerelateerd aan kapitaallasten)

De onttrekking 2024 wegens kapitaallasten aan deze bestemmingsreserve wordt geraamd op € 365.800,-.

Programma 6

Onttrekking aan de reserve "Rehabilitatie wegen" (gerelateerd aan kapitaallasten)

De onttrekking wegens kapitaallasten wordt voor 2024 geraamd op € 203.686,-.

Programma 10

Onttrekking aan de bestemmingsreserve "kapitaaldekkingsreserve" (gerelateerd aan kapitaallasten)

De beschikking over deze reserve wordt voor 2024 geraamd op € 1.179.330,- per jaar en heeft volledig betrekking op de dekking van de structurele kapitaallasten welke voortvloeien uit het toepassen van de bruto-methode.

LASTEN: STRUCTURELE TOEVOEGINGEN AAN RESERVES (€ 956.000,-)

Programma 2

Storting in de bestemmingsreserve "Decentralisatie onderwijshuisvesting"

Op basis van het laatst vastgestelde Integraal HuisvestingsPlan (IHP) wordt er een storting gedaan ter dekking van de kapitaallasten van alle investeringen uit het IHP en de bestaande activa omtrent onderwijshuisvesting. Deze storting bedraagt € 605.000,-.

Programma 6

Toevoeging aan de reserve "Rehabilitatie wegen" (gerelateerd aan kapitaallasten)

De storting in deze reserve wordt voor 2024 geraamd op € 351.000,- en neemt elk jaar toe met € 35.000,- per jaar.

2. Financiële positie

Deze uiteenzetting van de financiële positie gaat in op het begrotingsbeleid, de arbeidskosten, de investeringen, het verloop van de reserves en de meerjarenraming.

2.1 Begrotingsbeleid

2.1.1 Uitgangspunten

De begroting 2023 is opgesteld op basis van bestaand beleid, waaronder wordt verstaan het beleid van de door uw raad genomen beslissingen volgens de begroting 2023-2026 en de vastgestelde begrotingswijzigingen tot en met 6 juli 2023. Daarnaast hebben ook de jaarrekeningcijfers 2022 en de op 4 juli 2023 behandelde voorjaarsnota 2024-2027 (inclusief de raadsinformatiebrief "Financiële gevolgen meicirculaire 2023", allen eveneens als basis gediend voor de samenstelling van de begroting 2023-2026. Ons college heeft met name hetgeen is besproken tijdens de raadsvergadering van 4 juli 2023 (behandeling van de voorjaarsnota 2024-2027) vertaald in de voorliggende begroting 2024-2027. Verder is rekening gehouden met de volgende basisgegevens (conform de uitgangspunten van de voorjaarsnota 2024-2027):

Raming aantal inwoners per 1-1-2024	: 20.150
Raming aantal woonruimten per 1-1-2024	: 9.173
Salarisstijging personeelskosten	: 10,8% (3,5% bijstelling 2023 + 0,5% periodieke verhogingen en geraamde ontwikkeling cao/pensioenpremie in 2023: 6,8%)
Prijsstijging	: 6,00% (t.o.v. prijspeil 2023)

Rente financieringstekort	: 1,25%
Rente investeringsprogramma	: 1,25%
Rente eigen financieringsmiddelen	: 1,00%

Dit hoofdstuk gaat nader in op de wijzigingen die zich hebben voorgedaan nadat de begroting 2023-2026 is vastgesteld en die van invloed zijn geweest op de jaarschijf 2024 en de jaren 2025 tot en met 2027. Een aantal van deze wijzigingen is al door de raad op 4 juli 2022 behandeld bij de voorjaarsnota 2024-2027 en bij (structurele) begrotingswijzigingen 2023.

Hierdoor wordt de ontwikkeling geschetst van het saldo 2024 en de gevolgen voor de meerjarenramingen, inclusief een korte weergave van de cijfers uit de voorjaarsnota 2024-2027 (inclusief bovengenoemde raadsinformatiebrief).

2.1.2 Voorjaarsnota en begrotingsproces 2024-2027

In de voorjaarsnota 2024-2027 bedragen de afgeronde begrotingssaldi ná de a, b en voorgestelde c-prioriteiten afgerond voor het jaar 2024 -/- € -1.409.147,- en voor het jaar 2027 -/- € 4.134.904,-. Op 12 juni 2023 zijn middels een raadsinformatiebrief de financiële mutaties weergegeven over de gevolgen van de meicirculaire 2023.

De begrotingssaldi ná deze bijstelling (en de begrotingswijzigingen tot en met 4 juli) zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Omschrijving (bedragen in €)	2024	2025	2026	2027
Begrotingssaldi conform voorjaarsnota 2024-2027 ná a, b en voorgestelde c-prioriteiten	-1.409.147	-1.228.294	-4.173.167	-4.134.904
Correctie 1 ^e berap 2023	70.000	70.000	70.000	70.000
Raadsvoorstel 4 juli KTM randweg A2 Eindhoven	67.055	8.669	8.994	8.750
Subtotaal	-1.272.092	-1.149.625	-4.094.173	-4.056.154
Netto-effect meicirculaire 2023 (conform raadsinformatiebrief 12-06-2023)	-60.969	-70.274	-536.589	-1.056.515
Geactualiseerd saldi 2024-2027 (incl. meicirculaire 2023)	-1.333.061	-1.219.899	-4.631.032	-5.112.669

Vervolgens heeft de gemeenteraad op 4 juli 2023 de voorjaarsnota 2024-2027 behandeld. Deze richtinggevende voorjaarsnota 2024-2027 heeft het college vervolgens vertaald in de voorliggende begroting 2024-2027.

2.1.3 Samenstelling begroting 2024-2027

De saldi uit voorgaande tabel in paragraaf 2.1.2 zijn tijdens het begrotingsproces gedaald.

Volledigheidshalve wordt hierbij aangetekend dat de exploitatiesaldi uit de voorjaarsnota 2024-2027 waren gebaseerd op een *doorkijk op hoofdlijnen* en de begrotingssaldi 2024-2027 vormen een uitkomst van de *totale* begroting 2024-2027.

Uit het volgende overzicht blijken de verschillen per jaar tussen het geactualiseerd beeld (paragraaf 2.1.2) en de volledige begrotingscijfers 2024-2027:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Geactualiseerd beeld voorjaars- nota (incl. ontwikkelingen, gevolgen meicirculaire 2023)	-1.333.061	-1.219.899	-4.631.032	-5.112.669
Uitkomst exploitatiebegroting 2024-2027	120.417	-391.357	-3.914.293	-4.342.649
Mutaties ten opzichte van de voorjaarsnota 2024-2027	1.453.478	828.542	716.739	770.020

Deze verschillen zijn het saldo van diverse positieve en negatieve effecten vanuit het begrotingsproces. In onderstaande tabel worden deze mutaties gegroepeerd weergegeven. Voor alle duidelijkheid wordt opgemerkt dat onderstaande belangrijke mutaties dus *niet* waren verwerkt in de cijfers van de voorjaarsnota 2024-2027, maar wél verwerkt zijn in de voorliggende begroting 2024-2027.

Omschrijving mutaties	2024	2025	2026	2027
1. Verlagen voorgenomen stijging OZB van 7,5% naar 1,5%	-245.940	-245.940	-245.940	-245.940
2. Correctie storting ten behoeve van IHP	200.000	200.000	200.000	200.000
3. Mutatie dorpsondersteuner Vessem	52.500	52.500	52.500	52.500
4. Formatie anders invullen	225.000	225.000	225.000	225.000
5. Mutatie formatie griffier	25.000	25.000	25.000	25.000
6. Besparing op inburgering	30.000	30.000	30.000	30.000
7. Mutatie diverse inkomsten	343.217	273.217	273.217	273.217
8. Aframing post onvoorzien	30.000	30.000	30.000	30.000
9. Bijstelling prioritering/fasering projecten uit voorjaarsnota	103.906	59.343	0	0
10. Schatkistbankieren	350.000	0	0	0
11. Stelpost BOA elimineren	32.000	32.000	32.000	32.000
12. Afschrijving eerste jaar naar 50% i.p.v. 100%	39.486	38.000	14.000	0
13. Diverse bijstellingen budgetten	268.310	109.423	80.963	148.244
Totaal mutaties ná voorjaarsnota 2024-2027 tot ontwerpbegroting 2024-2027	1.453.478	828.543	716.740	770.021

Hieronder wordt puntsgewijs een summiere toelichting gegeven op bovenstaande tabel:

- In de voorjaarsnota 2024-2027 was een OZB verhoging geraamd van 7,5%. Nu wordt voorgesteld om deze OZB verhoging af te ramen naar 1,5%.
- Bij de voorjaarsnota werd uitgegaan van een verhoging van de jaarlijkse storting met € 900.000,-. De inschatting van de minimale verplichtingen van de gemeente is niet veranderd. Echter, bij de berekening van de financiële vertaling ervan zijn twee zaken over het hoofd gezien. Er was in de bestaande storting (ter dekking van de bestaande kapitaallasten) nog een klein gedeelte vrij besteedbaar en bij de vorige begroting is al een stapsgewijze verhoging van de storting doorgevoerd. Hiermee kan de verhoging van de storting bijgesteld worden naar € 700.000,-.
- Budget voor de dorpsondersteuner is voor 2024 incidenteel geraamd met als dekking een beschikking over de algemene reserve. Uit de pilot moet blijken of dit budget structureel geraamd moet worden.
- Enerzijds hebben we de uitbreiding van de formatie ingevuld middels een garantiëbaan waarvoor reeds budget in de begroting aanwezig was. Anderzijds hebben we de lasten van energiecoach gedekt uit specifieke rijksmiddelen. Tot slot is het budget voor ziekte en verzuim verlaagd met € 90.000,- naar € 10.000,-.
- De voorgenomen uitbreiding van de griffie met 36 uren is verlaagd naar 28 uren.
- De lasten voor inburgering die Kempenplus aan ons doorberekend zijn naar onze mening te hoog en daarom gaan wij met hen in gesprek om de verdeelsleutel aan te passen.
- Ten opzichte van de voorjaarsnota zijn diverse inkomsten bijgesteld. De toeristenbelasting is met € 210.000,- verhoogd, OZB is verhoogd met areaaluitbreiding € 36.000,-, de forensenbelasting en verhuur en verpachtingen zijn geïndexeerd met € 28.000,-. Tot slot is de opbrengst voor omgevingsleges voor 2024 met € 70.000,- verhoogd.
- De post onvoorzien uitgaven is afgeraamd met € 30.000,- naar € 10.000,-.
- Een zevental investeringen zijn ten opzichte van de voorjaarsnota geherprioriteerd, waardoor er in de jaren 2024 en 2025 budgetruimte ontstaat. Deze investeringen zijn: mindervalidentoilet Hint, asfalteren fietspad Hoogcasteren, rode fietsstroken Dalemsedijk en Bokheidsdijk, aanleg fietspad Domineespad, parkeerplaatsen en groen Duizelseweg en wandelpad Markt-Cartierheide.
- Op dit moment hebben we voldoende liquide middelen waardoor we op korte termijn geen lening hoeven aan te trekken. Dit betekent ook, gelet op de oplopende rente, dat we een significante vergoeding ontvangen in de vorm van rente. We ramen deze inkomsten alleen voor 2024, mede gelet op de toekomstige investeringen.
- Sinds de meicirculaire 2022 is er een stelpost geraamd voor Boa's. Nu wordt voorgesteld om deze stelpost te laten vervallen.
- Conform onze huidige financiële verordening worden de kapitaallasten in het 1^e jaar van nieuwe investeringen berekend op basis van een volledig jaar afschrijving en een half jaar rentelast. Aangezien de daadwerkelijke uitgaven vaak later dan een jaar plaats vinden, willen we vanaf 2024 in het 1^e jaar rekening houden met een half jaar rente en een half jaar afschrijving. De financiële verordening zal hierop aangepast moeten worden.

13. Na de voorjaarsnota 2024 hebben we nog bijstellingen gedaan op diverse budgetten. Het betreft o.a. verlaging van de stijging van de kosten voor gas en elektriciteit met 50%, verlaging budget voor gladheidbestrijding en geen verhoging van de pensioenpremie.

Voor een nadere detaillering wordt op deze plaats ook verwezen naar de analyse van de belangrijkste financiële afwijkingen 2024 ten opzichte van ramingen 2023 per productgroep (zie het onderdeel "Wat mag het kosten" bij ieder programma).

Zoals al in de inleiding is aangegeven zien de totale inkomsten en uitgaven (inclusief de stelposten) en de saldi voor de periode 2024-2027 er als volgt uit:

<i>(bedragen in €)</i>	2024	2025	2026	2027
Inkomsten	57.918.752	56.719.943	53.444.621	53.003.787
Uitgaven	57.798.335	57.111.300	57.358.914	57.346.436
Begrotingssaldo	120.417	-391.357	-3.914.293	-4.342.649
Waarvan incidenteel	22.190	-30.130	-30.310	-30.310
Structureel saldo	98.227	- 361.310	- 3.883.983	- 4.312.339

2.1.4 Incidentele toevoeging exploitatiesaldo 2024 aan de algemene reserve

Het begrotingsoverschot voor 2024 bedraagt € 120.417,- en is, evenals voorgaande jaren, toegevoegd aan de algemene reserve.

2.1.5 Verschillenanalyse programmabegroting 2024 / 2023

De belangrijkste verschillen tussen de voorliggende ontwerp-begroting 2024 en de begroting 2023 (per productgroep), worden per programma aangegeven bij het onderdeel "Wat mag het kosten" (zie exploitatieoverzicht met toelichting verschillen).

2.2 Arbeidskosten

Formatie

Bij de berekening van de arbeidskosten is voor de begroting 2024 uitgegaan van een reguliere formatie van 122,11 fte (exclusief college en exclusief de voorgestelde uitbreiding van de griffie met 0,78 fte). Deze arbeidskosten zijn ook meegenomen in de kostenverdeling of rechtstreeks geraamd op de functionele begrotingspost c.q. productgroep dan wel geraamd in het nieuwe programma "Overheadkosten".

Voorziening wachtgelden ex-wethouders/Voorziening pensioenverplichting (ex-)bestuurders

Met betrekking tot de wachtgeldverplichtingen (voormalige) wethouders is - op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) - een voorziening aanwezig. Bij de jaarrekening wordt telkens door de accountant getoetst of het volume van deze voorziening toereikend is om aan de (toekomstige) verplichtingen te voldoen (conform BBV-voorschriften) en indien nodig wordt de voorziening hierop aangepast.

2.3 Investerings

De gemeente is een inkomensbestedende organisatie. Dit komt ook tot uitdrukking in de vele investeringen die door de gemeente worden gedaan. Deze investeringen zijn bij de totstandkoming van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) in 2004 gesplitst in investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investerings met een economisch nut zijn investeringen die verhandelbaar zijn of waar de gemeente inkomsten mee kan genereren (bijvoorbeeld rioolheffing). Indien een investering niet voldoet aan bovenstaande criteria dan betreft het een investering met een maatschappelijk nut (bijvoorbeeld wegen). Ten aanzien van de activering van investeringen met een economisch nut werd in 2004 in het Besluit Begroting en Verantwoording BBV aangegeven dat deze geactiveerd moeten worden. De andere investeringen mochten geactiveerd worden. Door deze vrijheid om wel of niet te activeren bestaan er inmiddels grote verschillen in de wijze waarop gemeenten hiermee omgaan.

Vanaf begrotingsjaar 2017 zijn de artikelen 59 en 64 gewijzigd, zodat investeringen met een maatschappelijk nut, evenals investeringen met een economisch nut, beide moeten worden geactiveerd (en over de verwachte toekomstige gebruiksduur dienen te worden afgeschreven). De enige uitzondering

op het verplicht activeren zijn kunstvoorwerpen met een cultuur-historische waarde, die niet mogen worden geactiveerd (artikel 59, lid 2).

Tevens is er in het nieuwe BBV (vanaf begroting 2017) ook bepaald dat de bijdragen van derden verplicht in mindering moeten worden gebracht op de bruto-investering.

In de "Financiële verordening gemeente Eersel" is als uitgangspunt vastgelegd dat op investeringen groter dan € 25.000,- wordt afgeschreven.

Kredietvotingen

Met het vaststellen van de programmabegroting autoriseert de raad het college tot het doen van uitgaven per programma tot de bedragen van het 'overzicht van baten en lasten' (zie paragraaf 1 van de financiële begroting). In de programma's zijn ook de investeringsplannen voor het begrotingsjaar 2024 opgenomen, welke voor meerdere jaren lasten met zich mee kunnen brengen.

Door het vaststellen van de begroting 2024-2027 worden, evenals voorgaande jaren, ook de investeringsplannen voor het begrotingsjaar geautoriseerd.

2.4 Reserves en voorzieningen

Bij de berekening van de stand van de reserves en voorzieningen per 1 januari 2024 is uitgegaan van de rekeningcijfers 2022, vermeerderd c.q. verminderd met geraamde mutaties in het jaar 2023 op grond van door uw raad genomen besluiten. Vervolgens is rekening gehouden met de voorgestelde dekkingsmaatregelen zoals opgenomen in de voorliggende begroting 2024-2027 c.q. meerjarig investeringsprogramma 2024-2027.

Verder is rekening gehouden met wat ter zake in de voorjaarsnota 2024-2027 is verwoord.

Reserves

De reserves kunnen worden verdeeld in algemene reserves en bestemmingsreserves. De totale reservepositie van de gemeente Eersel is per 1 januari 2024 als volgt geraamd:

Algemene reserves (bedragen in €):

- algemene reserve	12.201.770	
- algemene bedrijfsreserve (bouwgrondexploitatie)	3.452.471	
- bovenwijkse voorzieningen	83.820	
	<hr/>	15.738.060
Bestemmingsreserves		44.935.944
Totaal reserves per 1-1-2024		<hr/> 60.674.000

Hieronder wordt specifiek ingegaan op de mutaties in de algemene reserve in de planperiode 2024-2027. Deze zijn van belang zijn om een beeld te krijgen van de financiële positie van de gemeente.

Algemene reserve

Met betrekking tot de reservepositie kan worden opgemerkt dat de algemene reserve per 1 januari 2028 wordt geraamd op afgerond € 4,2 miljoen. Hierbij is rekening gehouden met meerjarig-investeringsprogramma (MIP) 2024-2027. Met geraamde resultaten vanaf 2024 wordt geen rekening gehouden. De algemene reserve is van belang voor de bepaling van het weerstandsvermogen. Gezien de risico's die we als gemeente lopen wordt jaarlijks rekening gehouden met een minimale buffer voor de algemene reserve. Bij de berekening van het beschikbare bedrag voor het MIP 2024-2027 in de voorjaarsnota 2024-2027 is rekening gehouden met de vastgestelde minimale buffer van € 3,5 miljoen,-. In onderstaand overzicht is het verloop van de *vrij besteedbare algemene reserve* weergegeven. Het overzicht is opgesteld op basis van de jaarrekening 2022, de begroting 2023 en de voorliggende begroting 2024-2027.

Daarnaast zijn in het overzicht verwerkt:

- de onttrekkingen en stortingen op basis van de begroting 2023 en raadsbesluiten;
- de onttrekkingen en stortingen welke worden voorgesteld ten behoeve van de begroting 2024 en de meerjarenbegroting 2025-2027 (inclusief eenmalige investeringen 2024-2027 zoals opgenomen in het investeringsprogramma 2024-2027).

Omschrijving (bedragen in €)	2024	2025	2026	2027
Saldo per 1/1	12.201.769	4.850.555	4.639.498	4.459.697
Transformatie kerkgebouw gsh Steensel	2.826.688	0	0	0
Aanleg geluidswal Oeijenbos (excl. grond)	852.753	0	0	0
Nieuw zwembad	1.809.034	0	0	0
Fietspad domineespad Duizel	1.086.525	0	0	0
Plan Bos & Boom - excl. grond (incl. bijbehorende exploitatielasten)	101.500	101.500	101.500	101.500
Plan Bos & Boom - grond (incl. bijbehorende exploitatielasten)	51.250	51.250	51.250	51.250
Rehabilitatie Hoogeloonsedijk	126.000	0	0	0
Rehabilitatie fietspad Zandstraat (ged Run-Nedermolen)	85.000	0	0	0
Projecten Vrijetijdseconomie	60.000	0	0	0
Innovatie	50.000	50.000	0	0
Storting in duurzaamheidsfonds (4e van 4)	250.000	0	0	0
Gewijzigde beschikking o.b.v. raadsvoorstel GRSK inzake ontwerpbegroting 2024-2027	-36	-17.693	-29.949	-15.097
Dekking dorpsondersteuner vesseem (alleen 2024)	52.500	0	0	0
Rehabilitatie Mozik (zijstraat Domineespad)	0	26.000	0	0
Reconstructie Margrietlaan Wintelre	0	0	57.000	0
Rehabilitatie Dukesvoort gedeelte Den Aard-gemeentegrens	0	0	0	80.000
Rehabilitatie Vogelenzang ged. Ellenbroek-Lantie	0	0	0	52.000
Saldo 31/12	4.850.555	4.639.498	4.459.697	4.190.044

Algemene reserve bouwgrondexploitatie

Bij de bouwgrondexploitatie is sprake van een afzonderlijke algemene reserve, welke ultimo 2024 wordt geraamd op € 2.552.471,-. Voor het meerjarig verloop van de algemene reserve bouwgrondexploitatie wordt op deze plaats verwezen naar paragraaf 7: Grondbeleid.

2.5 Geprognosticeerde balans

In het gewijzigde BBV wordt vanaf begrotingsjaar 2017 een meerjarig geprognosticeerde balans voorgeschreven. Deze balans moet aansluiten op de balans in de jaarrekening, maar behoeft niet dezelfde mate van detail te kennen. In de balans is rekening gehouden met de geplande investeringen uit het meerjarig investeringsprogramma 2024-2027.

GEPROGNOSTICEERDE BALANS 2024-2027

ACTIVA

BALANS	per 31 december 2022	per 31 december 2023	per 31 december 2024	per 31 december 2025	per 31 december 2026	per 31 december 2027
Vaste activa	56.394.325	103.444.887	106.648.281	121.602.209	134.708.364	133.833.729
Vlottende activa						
* Voorraad bouwgronden	-1.276.265	-1.415.777	309.296	0	0	0
Totaal activa	55.118.060	102.029.111	106.957.577	121.602.209	134.708.364	133.833.729
Vlottende activa/financieringstekort	36.490.605	-13.490.174	-28.425.956	-47.028.294	-63.118.903	-64.587.182
Totaal generaal	91.608.665	88.538.937	78.531.621	74.573.915	71.589.462	69.246.547

PASSIVA

BALANS	per 31 december 2022	per 31 december 2023	per 31 december 2024	per 31 december 2025	per 31 december 2026	per 31 december 2027
Eigen vermogen						
1. Reserves:						
* Algemene reserves	37.838.047	15.738.060	8.967.263	7.631.266	7.161.465	6.901.812
* Bestemmingsreserves	23.927.449	44.935.944	44.163.438	42.903.471	41.886.245	40.922.968
Totaal eigen vermogen	61.765.496	60.674.004	53.130.701	50.534.737	49.047.710	47.824.780
Vreemd vermogen						
2. Voorzieningen	22.749.836	21.578.266	19.920.920	19.365.845	18.675.085	18.361.767
3. Langlopende schulden:						
* Onderhandse leningen	7.093.333	6.286.666	5.480.000	4.673.333	3.866.666	3.060.000
Totaal generaal	91.608.665	88.538.937	78.531.621	74.573.915	71.589.462	69.246.547

3. Meerjaren investeringsprogramma 2024-2027

Het meerjareninvesteringsprogramma 2024-2027 is enerzijds gebaseerd op het concept, zoals dat bij de behandeling van de voorjaarsnota 2024-2027 op 27 juni 2023 is besproken in de gemeenteraad, en anderzijds heeft ook het coalitieakkoord 2022-2026 als uitgangspunt gediend (zie ook de toelichting in paragraaf 2.3 van het hoofdstuk de 'Financiële begroting').

Meerjarig Investeringsprogramma 2024 t/m 2027

Programma	Vervanging (V) / Nieuw (N)	Omschrijving	Uitgaven per jaar				Totale uitgaven	Totale inkomsten	Waarvan dekking algemene reserve	Activeren	Afschrijvingstermijn	Netto lasten (kapitaal- en exploitatielasten)			
			2024	2025	2026	2027						2024	2025	2026	2027
1	N	Openbaar toegankelijk mindervalidentoilet centrum Eersel (incl. bijbehorende exploitatielasten)	0	276.000	0	0	276.000	0	0	276.000	15	0	30.125	31.620	31.390
3	N	Plan Bos & Boom - excl. grond (incl. bijbehorende exploitatielasten)	206.000	206.000	215.000	215.000	842.000	842.000	406.000	0	15	0	0	0	0
3	N	Plan Bos & Boom - grond (incl. bijbehorende exploitatielasten)	442.000	442.000	504.000	504.000	1.892.000	1.657.000	205.000	235.000	0	681	1.362	2.147	2.541
4	V	Renovatie drukriolering	772.000	568.000	0	0	1.340.000	1.340.000	0	0	15	0	0	0	0
4	V	Herinrichting Smitseind, Kempstraat, Kerkkackers (Duizel), riool	228.000	1.944.000	0	0	2.172.000	2.172.000	0	0	60	0	0	0	0
4	V	Vervangen hoofdgemalen	22.385	42.350	0	162.950	227.685	227.685	0	0	15	0	0	0	0
4	N	Verzwaren riolering Haagdoorn	0	100.000	807.500	0	907.500	907.500	0	0	60	0	0	0	0
4	N	Energiereductie & zon-op-dak	168.000	0	0	0	168.000	168.000	0	0	1	0	0	0	0
4	N	Energiereductie bestaande gemeentelijke gebouwen	52.000	856.000	56.000	35.000	999.000	999.000	0	0	div.	0	0	0	0
4	V	Rehabilitatie kuilenhurk-De Hoefseweg, riool	0	283.000	0	0	283.000	283.000	0	0	60	0	0	0	0
4	N	Opstellen vGRP	0	0	30.000	0	30.000	30.000	0	0	5	0	0	0	0
4	V	Herinrichting Hoolstraat/Aelenstraat, riool	67.500	607.500	0	0	675.000	675.000	0	0	60	0	0	0	0
4	V	Relinen riolering Postels Huufke	238.000	0	0	0	238.000	238.000	0	0	60	0	0	0	0
4	V	Relinen riolering Markt en Hint	250.000	0	0	0	250.000	250.000	0	0	60	0	0	0	0
4	V	Reconstructie Den Heuvel, Knegsel, riool	545.000	0	0	0	545.000	545.000	0	0	60	0	0	0	0
4	V	Vervanging glascontainers	37.450	0	0	0	37.450	37.450	0	0	10	0	0	0	0
6	N	Aanleg looproute voor mensen met een beperking op de Markt en Hint. In combinatie met groot onderhoud	542.000	0	0	0	542.000	197.000	0	345.000	40	10.781	12.830	12.722	12.722
6	V	Rehabilitatie Mozik (zijstraat Domineespad)	0	77.000	0	0	77.000	77.000	26.000	0	60	0	0	0	0
6	V	Rehabilitatie Hoogeloonsedijk	390.000	0	0	0	390.000	390.000	126.000	0	60	0	0	0	0
6	V	Rehabilitatie Biemeren	75.000	1.112.000	0	0	1.187.000	1.187.000	0	0	60	0	0	0	0
6	V	Rehabilitatie fietspad Zandstraat (ged. Run-Nedemolen)	170.000	0	0	0	170.000	170.000	85.000	0	60	0	0	0	0
6	V	Rehabilitatie Hazenstraat (buiten bebouwde kom)	0	678.000	0	0	678.000	678.000	0	0	60	0	0	0	0
6	V	Rehabilitatie Kuilenhurk-De Hoefseweg, wegen	100.000	846.000	0	0	946.000	946.000	0	0	60	0	0	0	0
6	V	Vervanging materieel buitendienst (gladheidsbestr.)	33.000	0	0	42.000	75.000	0	75.000	7	4.920	5.068	5.009	11.272	
6	V	Herinrichting Hoolstraat/Aelenstraat, wegen	45.000	405.000	0	0	450.000	450.000	0	0	60	0	0	0	0

Programma	Vervanging (V)/ Nieuw (N)	Omschrijving	Uitgaven per jaar				Totale uitgaven	Totale inkomsten	Waarvan dekking algemene reserve	Activeren	Afschrijvingsstermijn	Netto lasten (kapitaal- en exploitatielasten)			
			2024	2025	2026	2027						2024	2025	2026	2027
6	V	Herinrichting Smitseind, Kemptraat, Kerkakkers (Duizel), wegen	152.000	1.296.000	0	0	1.448.000	1.448.000	0	0	60	0	0	0	0
6	V	Rehabilitatie Dukesvoort gedeelte Den Aard-gemeentegrens	0	0	0	240.000	240.000	240.000	80.000	0	60	0	0	0	0
6	V	Rehabilitatie Vogelenzang ged. Ellenbroek-Lantie	0	0	0	156.000	156.000	156.000	52.000	0	60	0	0	0	0
6	V	Reconstructie Den Heuvel, Knegsel, wegen	363.000	0	0	0	363.000	363.000	0	0	60	0	0	0	0
6	N	Fietsverbinding F67 - De Kempenroute	412.000	5.588.000	0	0	6.000.000	4.850.000	0	1.150.000	25	121.655	158.132	162.144	161.775
6	N	Fietsvoorziening Buivensedreef Knegsel	0	1.028.000	0	0	1.028.000	200.000	0	828.000	25	0	38.295	43.056	42.642
6	N	Fietsviaduct Haagdoorn-Meerheide	0	0	7.500.000	0	7.500.000	7.312.500	0	187.500	25	0	0	8.672	9.750
6	N	Aanleg fietspad Steensel-Heers (ged. Zandstraat-gemeentegrens Veldhoven)	278.000	0	0	0	278.000	103.000	0	175.000	25	8.094	9.100	9.013	8.997
6	V	Opwaarderen fietspad Zandstraat (Nedermolen-Steensel)	542.000	0	0	0	542.000	240.000	0	302.000	25	13.968	15.704	15.553	15.402
6	N	Rode fietsstroken Dalesmedijk	0	0	245.000	0	245.000	0	0	245.000	25	0	0	11.331	12.740
6	N	Rode fietsstroken Bokshedsedijk/Zandhoefseweg	0	620.000	0	0	620.000	0	0	620.000	25	0	28.675	32.240	31.930
6	V	Asfalteren fietspad Hoogcasteren	0	0	155.000	0	155.000	0	0	155.000	25	0	0	7.169	8.060
6	V	Reconstructie Busvelden/Driehuizen	0	0	0	0	0	0	0	0	60	0	0	0	0
6	V	Asfalteren fietspaden Postelseweg	75.000	729.000	0	0	804.000	0	0	804.000	25	3.469	37.616	41.771	41.369
6	N	Geluidswal De Hees	0	0	100.000	930.000	1.030.000	0	0	1.030.000	40	0	0	3.125	32.781
6	V	Reconstructie Margrietlaan Wintelre	0	0	325.000	0	325.000	325.000	57.000	0	60	0	0	0	0
6	V	Extra openbare verlichting Nieuwstraat (Eersel)	154.000	0	0	0	154.000	0	0	154.000	20	8.663	9.529	9.433	9.336
6	N	Geluidschermen A67 traject Duizel-Eersel	0	0	5.921.000	0	5.921.000	0	0	5.921.000	40	0	0	185.031	220.187
6	N	Verlichting fietspad Merenweg	150.000	0	0	0	150.000	0	0	150.000	20	8.438	9.281	9.188	9.094
6	N	Aanpassen parkeerplaatsen en groen Duizelseweg	-145.000	0	145.000	0	0	0	0	0	25	-5.800	-5.800	0	0
6	N	Aanleg wandelpad Markt-Cartierheide	-20.000	0	20.000	0	0	0	0	0	25	-800	-800	0	0
7	V	Renovatie buitensportaccommodaties	42.400	0	371.000	0	413.400	0	0	413.400	40	1.325	1.577	13.157	15.347
7	V	Renovatie kunstgras hockeyvelden	0	330.000	0	0	330.000	0	0	330.000	12	0	29.563	31.281	30.938
8	N	Projecten Vrijtijdseconomie	81.000	0	0	0	81.000	81.000	60.000	0	1	0	0	0	0
8	N	Innovatie	50.000	50.000	0	0	100.000	100.000	100.000	0	1	0	0	0	0
11	V	Vervanging materieel buitendienst (overig)	25.000	142.000	0	87.000	254.000	0	0	254.000	8	23.264	41.788	42.185	53.245
		Totaal	6.542.735	18.225.850	16.394.500	2.371.950	43.535.035	29.885.135	1.197.000	13.649.900	1.780	198.656	422.043	675.846	761.516

Financiële toelichting investeringsprogramma 2024-2027

Algemeen

Onderstaande toelichting op het investeringsprogramma betreft een cijfermatige onderbouwing, waarbij met name de dekkingsmiddelen worden aangegeven (de beschikkingen over de algemene reserve en de netto kapitaal- en exploitatielasten worden in afzonderlijke kolommen weergegeven, zodat deze niet afzonderlijk worden toegelicht). Indien er sprake is van een te activeren nieuwe- en vervangingsinvestering met daaruit voortvloeiende kapitaallasten, is rekening gehouden met eventueel vrijvallende kapitaallasten zodat in die gevallen enkel de extra kapitaallasten zijn opgenomen in het meerjarig investeringsprogramma. De totaal geraamde kapitaallasten/exploitatielasten voor de jaren 2024 tot en met 2027 zijn in de exploitatie als stelpost opgenomen (programma 10).

Voor een inhoudelijke toelichting voor de investeringen 2024 wordt verwezen naar het desbetreffende programma en de formats in de voorjaarsnota 2024-2027.

Programma 3: Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

- *Plan bos en boom (incl. grond). Totaal € 2.734.000,-.*

Bij deze investering over de komende 4 jaren wordt er totaal rekening gehouden met € 1.723.150,- aan externe bijdragen (subsidies).

Programma 4: Milieu

- *Renovatie drukriolering. Totaal € 1.340.000,-*
- *Rioolvervanging Smitseind, Kempstraat, Kerkakkers (Duizel). Totaal € 2.172.000,-*
- *Vervangen hoofdgemalen. Totaal € 227.685,-*
- *Herinrichting Hoolstraat/Aelenstraat, riool. Totaal € 675.000,-*
- *Re-linen riolering Postels Huufke. Totaal € 238.000,-*
- *Re-linen riolering Markt en Hint. Totaal € 250.000,-*
- *Reconstructie Den Heuvel, Knegsel. Totaal € 545.000,-*

Deze investeringen zijn opgenomen op grond van de uitvoering van het Gemeentelijk Rioleringsplan 2023-2027 wat in 2022 financieel is geactualiseerd.

- *Energiereductie & zon-op-dak. Totaal € 168.000,-*

Voor de dekking van deze investering is in augustus 2020 besloten om voor de jaren 2021 t/m 2024 € 250.000,- per jaar te storten in de bestemmingsreserve duurzaamheidsfonds. Deze investering wordt gedekt uit deze bestemmingsreserve.

- *Energiereductie bestaande gemeentelijke gebouwen. Totaal € 999.000,-*

Deze investeringen zullen op basis van nog te maken afspraken bij de gebruikers in rekening worden gebracht.

- *Vervangen glascontainers. Totaal € 37.450,-*

Deze investering wordt gedekt vanuit de afvalstoffenheffing.

Programma 6: Verkeer en vervoer

- *Aanleg looproute voor mensen met een beperking op de Markt en Hint. Totaal € 542.000,-*

De geraamde investering wordt voor € 207.000,- gedekt uit de onderhoudsvoorziening wegen. Het restant komt ten laste van de exploitatie.

- *Rehabilitatie Hoogeloonsedijk. Totaal € 390.000,-*

De kapitaallasten worden gedekt uit de reserve rehabilitatie wegen.

- *Rehabilitatie Biemeren. Totaal 1.187.000,-*

De kapitaallasten worden gedekt uit de reserve rehabilitatie wegen.

- *Rehabilitatie Fietspad Zandstraat (ged. Run – Nedermolen). Totaal € 170.000,-*

De kapitaallasten worden voor € 170.000,- gedekt uit de reserve rehabilitatie wegen. Het restant komt ten laste van de algemene reserve.

- *Rehabilitatie Kuilenhurk-De Hoefseweg. Totaal € 946.000,-*

De kapitaallasten worden gedekt uit de reserve rehabilitatie wegen.

- *Vervangen materieel buitendienst (gladheidsbestrijding). Totaal € 75.000,-*
Deze kapitaallasten worden gedekt vanuit de exploitatie.

- *Herinrichting Hoolstraat/Aelenstraat, wegen. Totaal € 450.000,-*
De kapitaallasten worden gedekt uit de reserve rehabilitatie wegen.

- *Herinrichting Smitseind, Kempstraat, Kerkakkers (Duizel) wegen. Totaal € 1.448.000,-*
De kapitaallasten worden gedekt uit de reserve rehabilitatie wegen.

- *Reconstructie Den Heuvel (Knegsel) wegen. Totaal € 363.000,-*
De kapitaallasten worden gedekt uit de reserve rehabilitatie wegen.

- *Opwaarderen fietspad Zandstraat (Nedermolen-Steensel). Totaal € 542.000,-*
Deze investering wordt voor € 240.000,- gedekt uit een externe bijdrage. Het restant komt ten laste van de exploitatie.

- *Aanleg fietspad Steensel-Heers (gedeelte Zandstraat - gemeentegrens Veldhoven). Totaal € 278.000,-*
Deze investering wordt voor € 102.500,- gedekt uit een externe bijdrage. Het restant komt ten laste van de exploitatie.

- *Fietsverbinding F67 – De Kempenroute. Totaal € 6.000.000,-*
Deze investering wordt voor € 3.900.000,- gedekt uit een externe bijdrage. Het restant komt ten laste van de exploitatie.

- *Asfalteren fietspaden Postelseweg. Totaal € 804.000,-*
De kapitaallasten worden gedekt vanuit de exploitatie.

- *Extra openbare verlichting Nieuwstraat (Eersel). Totaal € 154.000,-*
De kapitaallasten worden gedekt vanuit de exploitatie.

- *Verlichting fietspad Merenweg. Totaal € 150.000,-*
De kapitaallasten worden gedekt vanuit de exploitatie.

Programma 7: Cultuur, sport en recreatie

- *Renovatie buitensportaccommodaties. Totaal € 413.400,-*
De kapitaallasten worden gedekt vanuit de exploitatie.

Programma 8: Economische structuur

- *Projecten vrijetijdseconomie. Totaal € 81.000,-*
Deze investering wordt voor € 40.000,- gedekt door een externe bijdrage. Het restant wordt gedekt uit de algemene reserve.

- *Innovatie. Totaal € 100.000,-*
Deze investering wordt gedekt vanuit de algemene reserve.

Programma 11: Overhead

- *Vervanging materieel buitendienst. Totaal € 254.000,-*
De kapitaallasten worden gedekt vanuit de exploitatie.

4. Meerjarenbegroting

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt bij de meerjarenramingen uitgegaan van een periode van vier jaren. Dus kunnen de meerjarenramingen worden beschouwd als een financiële vertaling van het aanvaard beleid gedurende de komende vier jaren. Zo wordt met name inzicht verkregen of er voldoende middelen zijn om een meerjarig investeringsprogramma tot uitvoering te brengen.

4.1 Algemene uitgangspunten

Evenals bij de systematiek van de berekening van de algemene uitkering is bij de begroting voor de jaren 2025-2027 geen rekening gehouden met algemene loon- en prijsstijgingen. De meerjarenramingen zijn dus berekend op het systeem van constante lonen en prijzen.

Bij de berekening van de kapitaallasten voortvloeiende uit het investeringsschema is uitgegaan van 1,25% rente en is bij de stelpost onderuitputting – conform de financiële verordening – voor het eerste jaar rekening gehouden met een half jaar rentelasten. Verder is uitgegaan van aanvaard beleid inclusief alle begrotingswijzigingen tot en met de raad van 4 juli 2023 en de jaarrekeningcijfers 2022.

4.2 Verloop meerjarenramingen 2024-2027

De begroting 2024-2027 heeft voor de afzonderlijke jaren de volgende saldi:

(bedragen in €)	2024	2025	2026	2027
Inkomsten	57.918.752	56.719.943	53.444.621	53.003.787
Uitgaven	57.798.335	57.111.300	57.358.914	57.346.436
Begrotingssaldo	120.417	-391.357	-3.914.293	-4.342.649

In onderstaand overzicht worden de wijzigingen ten opzichte van de vorige jaarschijf weergegeven.
N.B.: + = positief effect ten opzichte van vorig jaar; - = negatief effect ten opzichte van vorig jaar.

Mutaties t.o.v. vorig begrotingsjaar (bedragen in €)	Vershil t.o.v. 2024	Vershil t.o.v. 2025	Vershil t.o.v. 2026	Vershil t.o.v. 2027
Beginsaldo (=eindsaldo vorig begrotingsjaar)	120.417	-391.357	-3.914.293	
Mutaties t.o.v. vorig begrotingsjaar				
➤ Inkomen	-2.000	15.600	-2.000	
➤ Inwoners met een migratieachtergrond	367.000	0	0	
➤ Ouderen, chronisch zieken en gehandicapten	0	175.761	-6.502	
➤ Sociaal cultureel werk	-12	0	0	
➤ Wettelijke onderwijstaken	-23.054	-20.983	2.042	
➤ Bouwen en wonen	-232.000	42.000	0	
➤ Woonomgeving en leefmilieu	0	30.000	0	
➤ Planologie	-1.350.000	-180.000	0	
➤ Volksgezondheid	15.000	0	0	
➤ Voorkomen vervuiling	-25.000	0	0	
➤ Brandveiligheid, hulpverl. en rampenbestr.	6.700	0	0	
➤ Bereikbaarheid	-135.000	-35.000	-35.000	
➤ Verkeersveiligheid	-19.000	9.000	0	
➤ Sport en recreatie	2.544	-2.544	2.544	
➤ Kunst en cultuur	300	0	0	
➤ Bestuursorganen	4.000	-39.000	38.000	
➤ Maatschappelijke registratie	30.941	-20.627	-5.157	
➤ Algemene dekkingsmiddelen	1.113.766	-3.586.855	-522.971	

Mutaties t.o.v. vorig begrotingsjaar (bedragen in €)	Verschil 2025 t.o.v. 2024	Verschil 2026 t.o.v. 2025	Verschil 2027 t.o.v. 2026
➤ Overheadkosten	-265.859	89.712	100.688
Totaal	-391.357	-3.914.293	-4.342.649

Voor zover de meerjarenramingen 2025 tot en met 2027 aanzienlijk afwijken, wordt dit hieronder per productgroep nader toegelicht.

Inkomen

Het verschil in 2026 ontstaat door een aanpassing in het budget van de BUIG.

Inwoners met een migratieachtergrond

Het leefgeld voor Oekraïense vluchtelingen is in 2024 incidenteel geraamd.

Ouderen, chronisch zieken en gehandicapten

Het verschil in 2026 ontstaat doordat er een stelpost is opgenomen voor de eigen bijdragen Wmo wegens een (aanstaande) wetswijziging).

Wettelijke onderwijstaken

De nadelen ontstaan door de oplopende storting in de reserve voor onderwijshuisvesting.

Bouwen en wonen

Het verschil in 2025 wordt met name veroorzaakt door de incidentele begroting voor tijdelijke huisvesting voor vluchtelingen in 2024. In 2026 loopt de pilot voor wildcrossen af.

Woonomgeving en leefmilieu

Vanaf 2026 dalen de onderhoudsbudgetten i.v.m. de te maken inhaalslag.

Planologie

Het verschil in 2025 ontstaat door het resultaat op de grondexploitaties in 2024. Vanaf 2026 is er € 200.000 geraamd voor het opstellen van het Omgevingsplan.

Volksgezondheid

In verband met minder overlast van de eikenprocessierups, daalt het budget voor de bestrijding ervan.

Voorkomen vervuiling

In 2024 wordt er een nieuw GRP opgesteld, waarvoor een incidenteel budget is geraamd.

Bereikbaarheid

De verschillen ontstaan door een hogere storting in zowel de voorziening voor onderhoud wegen als voor de reserve rehabilitatie wegen.

Verkeersveiligheid

Verschillen ontstaan doordat er structureel de bedragen voor gladheidsbestrijding zijn gecorrigeerd.

Bestuursorganen

Gelet op de verkiezingen wordt conform voorgaande begroting een budget opgenomen voor re-integratie.

Maatschappelijke registratie

De verschillen ontstaan doordat de legesinkomsten door de jaren heen fluctueren.

Algemene dekkingsmiddelen

De mutaties in deze productgroep kennen verschillende oorzaken:

- Indexering 1,5% OZB in 2025
- Mutaties in het gemeentefonds
- Oplopende stelpost ten behoeve van de kapitaallasten van de investeringen vanuit het MIP.
- Verwerking van het verwachte resultaat van de grondexploitaties 2024

Overheadkosten

De mutaties binnen deze productgroep worden grotendeels veroorzaakt door de bijdrage aan de Samenwerking Kempengemeenten conform de begroting SK (uitvoeringskosten) en de bijdrage aan Kempenplus (conform de begroting Kempenplus). Daarnaast is er in 2024 incidenteel € 350.000,- begroot voor schatkistbankieren.